

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Муніципальна економіка»

на тему:
«Стан та перспективи співробітництва територіальних громад»

Виконавець:

студент VI курсу ФЕУП
Кніазян Варгес Нерсесович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н.

Фіалковська Анастасія Андріївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Упродовж останніх років в Україні адміністративно-територіальна реформа та децентралізація влади актуалізує важливість розвитку співробітництва територіальних громад. Його значення обумовлене тим, що новостворені об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ) отримують значні повноваження, і часто вони не спроможні безболісно взяти на себе виконання цих зобов'язань.

Враховуючи зазначене, а також обмеженість ресурсів місцевих бюджетів, українським громадам варто активніше вдаватися до співробітництва. Це дозволить їм заощаджувати кошти та поживати реалізацію відповідних галузевих реформ на місцях.

Актуальність співробітництва також зумовлена тим, що добровільний характер об'єднання громад призвів до утворення багатьох малих ОТГ із порівняно невеликою кількістю населення. Утримувати, наприклад, власні центри первинної медико-санітарної допомоги або ж методичні кабінети в таких громадах недоцільно. Проте вони можуть кооперуватися з іншими ОТГ для забезпечення якісного надання медичних чи освітніх послуг населенню.

Наразі співпраця громад розвивається повільно. Тому існує потреба в аналізі наявних практик співробітництва та розробці рекомендацій щодо його активізації. Доцільно також популяризувати і поширювати досвід та кращі практики співробітництва громад.

Теоретичні і практичні аспекти організації співробітництва територіальних громад знайшли своє відображення у наукових працях багатьох вчених-економістів. У числі науковців, що займалися вивченням проблеми, варто відмітити таких дослідників як: Л. П. Оленковська, Ф. Біанчі, С. Руссо, Р. Хулст, А. Монфорт, В. В. Засадко, О. І. Гриндей, Н. А. Костіна, В. В. Толкованов, Т. В. Журавель, Н. В. Сментина та ін.

Мета і завдання роботи – дослідити теоретичні, методологічні та прикладні аспекти співробітництва територіальних громад.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- з'ясувати сутність, завдання, доцільність та переваги співробітництва територіальних громад;
- описати форми співробітництва територіальних громад;
- охарактеризувати процедуру організації співробітництва територіальних громад;
- розглянути державну політику України щодо співробітництва територіальних громад;
- проаналізувати стан реалізації в Україні договорів про співробітництво територіальних громад в сфері освіти та охорони здоров'я;
- дослідити зарубіжний досвід співробітництва територіальних громад;
- визначити потенціал співробітництва територіальних громад в Україні у сфері освіти та охорони здоров'я;

- розглянути доцільність запровадження проекту співробітництва територіальних громад у сфері охорони здоров'я;
- розрахувати бюджет проекту та визначити очікувані результати від його реалізації.

Предметом дослідження виступають перспективи співробітництва територіальних громад.

Об'єкт дослідження – процес співробітництва територіальних громад.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові методи і прийоми дослідження, зокрема: історичний, діалектичний, теоретичного узагальнення – при дослідженні теоретичних аспектів організації співробітництва, метод аналізу та синтезу – під час аналізу поточного стану реалізації договорів про співробітництво територіальних громад в Україні, метод наукового прогнозування та економіко-математичні методи – при визначенні та обґрунтуванні перспектив співробітництва територіальних громад в Україні.

Інформаційною базою дослідження є спеціалізована література, закони та інші нормативно-правові акти з проблематики співробітництва територіальних громад в Україні, статистичні дані Головного управління статистики, матеріали аналітичних досліджень за результатами впровадження реформи децентралізації.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменування). Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 14 таблиць та 11 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження підготовлена стаття на тему «Стан та перспективи співробітництва територіальних громад», що опублікована у «Науковому студентському віснику» факультету економіки та управління підприємством.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти організації співробітництва територіальних громад**» розглянуто сутність поняття «співробітництво територіальних громад», доцільність запровадження співробітництва, основні завдання, що воно переслідує, ймовірні форми співробітництва та процедуру організації співробітництва територіальних громад.

У другому розділі «**Аналіз співробітництва територіальних громад в умовах сьогодення**» проаналізовано державну політику щодо співробітництва територіальних громад, з'ясовано стан реалізації в Україні договорів про співробітництво територіальних громад у сфері освіти та охорони здоров'я, охарактеризовано зарубіжний досвід співробітництва територіальних громад.

У третьому розділі «**Перспективи співробітництва територіальних громад в Україні**» визначено потенціал співробітництва територіальних громад в Україні у сфері освіти та охорони здоров'я, розглянуто доцільність запровадження проекту співробітництва територіальних громад у формі створення комунального закладу охорони здоров'я, визначені очікувані результати та бюджет проекту.

ВИСНОВКИ

Результати проведених досліджень дозволяють зробити такі висновки.

1. Актуальною вимогам сучасності та інноваційною формою діяльності багатьох громад є співробітництво, яке передбачає співпрацю двох або декількох територіальних громад, що на партнерських засадах погоджуються спільно працювати та надавати певні ресурси для отримання обопільної користі, яка була б недосяжною у разі їх самостійної (автономної) діяльності. Спільні зусилля можуть стосуватися однієї або декількох сфер (галузей), які належать до визначеної законом компетенції органів місцевого самоврядування відповідних територіальних громад як суб'єктів співробітництва.

Вигоди для територіальних громад як суб'єктів співробітництва можуть бути різними, наприклад: створення ресурсів для надання послуг, які є недоступними для малих громад, заощадження витрат при наданні певних видів послуг, підвищення якості послуг, краща координація у плануванні майбутнього розвитку, більш ефективна та прозора політика розвитку.

2. Законодавством передбачені різні форми співробітництва: делегування, спільний проект, утворення спільного органу управління, утворення спільних установ, спільне фінансування.

3. Кожний проект співробітництва характеризується чотирма життєвими етапами (або фазами): ініціювання, стратегія, реалізація, оцінка. На усіх етапах мають бути дотримані принципи: законності, добровільності, взаємної вигоди, прозорості та відкритості, рівноправності учасників, взаємної відповідальності суб'єктів співробітництва за його результати.

4. Через те, що співробітництво територіальних громад знаходиться під впливом різнобічних суспільних проблем існує постійна потреба виваженої державної політики. Державну політику щодо співробітництва територіальних громад слід сприймати як сукупність основних напрямів діяльності держави щодо нормативно-правового, методичного, організаційного, матеріального та фінансового забезпечення, а також визначення пріоритетних сфер і заходів стимулювання та розвитку співробітництва територіальних громад.

Станом на 23.09.2019 р. у реєстрі договорів про співробітництво територіальних громад Міністерством розвитку громад та територій України зареєстровано 474 договори про співробітництво територіальних громад. Найбільша кількість договорів укладена в Полтавській та Вінницькій областях України, а найменша у Донецькій, Миколаївській та Одеській областях.

5. Найбільше договорів про співробітництво укладено у формі реалізації спільних проектів (74,1%), менше всього договорів укладено з використанням такої форми співробітництва як утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень (0,6%). За сферами п'ятірку становлять житлово-комунальне господарство, сфера надання адміністративних послуг, пожежна безпека та забезпечення правопорядку муніципалітетами, освіта та медицина. Так, 83 договори стосуються сфер освіти та

охорони здоров'я. Це приблизно 18% від їх загальної кількості. На освіту припадає 10% (47 договорів), на медицину – 8% або 36 договорів).

Здебільшого виконання угод про співробітництво фінансується за рахунок місцевих бюджетів, близько 19% становлять кошти державного фонду регіонального розвитку, найменшу частку фінансування (3%) становить прибуток від господарської діяльності.

6. Європейські країни тяжіють до більш інтегрованої форми співробітництва. Це досить потужний інструмент, за допомогою якого можна вирішити ряд питань місцевого значення, покращити якість надання послуг, підвищити рівень життя населення. Інтегрована модель співпраці дозволяє комплексно підійти до розв'язання задач, що стоять перед місцевим самоврядуванням. В українських умовах проведення реформи місцевого самоврядування, територіальні громади віддають більшу перевагу добровільному об'єднанню, замість рівноправного співробітництва, як самостійних суб'єктів партнерських відносин.

7. Потенціал механізму співробітництва територіальних громад у сферах освіти та охорони здоров'я в Україні використовується слабо. Практики співробітництва в цих галузях не є поширеними. Одночасно рушійною силою реформи у сфері медицини є саме місцева влада, оскільки завдяки її рішенням відбувається розвиток медичної інфраструктури – придбання необхідної апаратури, ремонт приміщень, облаштування пандусів, будівництво нових мед будівель і житла для лікарів.

8. У роботі пропонується проект співробітництва територіальних громад у формі створення комунального закладу охорони здоров'я Приморської сільської ради «Амбулаторія загальної практики сімейної медицини». Успішна його реалізація надасть можливість вирішити проблемні питання з надання якісних медичних послуг в селах Лиманської ОТГ та с. Приморське.

Проект передбачає проведення реконструкції існуючої будівлі амбулаторії. Кінцевим результатом реалізації проекту стане якісне надання послуг сфери охорони здоров'я, реалізація якого дозволить удосконалити надання первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на селі та забезпечити доступність послуг первинної медико-санітарної допомоги населенню Лиманської об'єднаної територіальної громади, яка налічує 4 населених пункти та с. Приморське.

Цільовими групами проекту є населення, яке проживає на території сіл Лиманської ОТГ у кількості 2929 осіб, села Приморське Одеської області у кількості 1841 осіб, а також 4 працівники Приморської сільської лікарської амбулаторії загальної практики-сімейної медицини.

9. Реалізація проекту можлива частково за підтримки об'єднаної громади (10%), інші витрати передбачається покрити за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

Обсяг коштів, необхідних для реалізації проекту складає 6178,0 тис.грн. в т.ч. у місцевому бюджеті (у бюджеті Лиманської ОТГ) передбачено фінансову частку 10,0 % від загальної вартості проекту (617,8 тис. грн), інші – 90,0% - кошти Державного фонду регіонального розвитку (5560,2 тис. грн).

10. Найголовніший здобуток запропонованої співпраці територіальних громад – це наочний приклад ефективного об'єднання зусиль різних громад для вирішення спільних завдань на взаємовигідній основі.

АНОТАЦІЯ

Князян Варгес Нерсесович, «Стан та перспективи співробітництва територіальних громад».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Муніципальна економіка». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти організації співробітництва територіальних громад: розглянуто сутність поняття, доцільність запровадження співробітництва, основні завдання, ймовірні форми співробітництва та процедуру організації співробітництва територіальних громад. Проаналізовано державну політику щодо співробітництва територіальних громад, з'ясовано стан реалізації в Україні договорів про співробітництво територіальних громад в сфері освіти та охорони здоров'я, охарактеризовано зарубіжний досвід співробітництва територіальних громад. Обґрунтовано потенціал співробітництва територіальних громад в Україні у сфері освіти та охорони здоров'я, розглянуто доцільність запровадження проекту співробітництва територіальних громад у сфері охорони здоров'я, визначені очікувані результати та бюджет проекту.

Ключові слова: співробітництво територіальних громад, державна політика, охорона здоров'я, проект, фінансування.

ANNOTATION

Kniazyan Vargas Nersesovich, «State and prospects of cooperation of local communities».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the program "Municipal Economy". – Odessa National Economic University. – Odessa, 2019.

The work deals with theoretical aspects of local communities' cooperation such as essence of the concept, feasibility of establishing cooperation, main tasks, possible forms of cooperation and procedure for organizing cooperation of territorial communities.

The state policy on cooperation of local communities has been analyzed, the status of implementation of agreements on cooperation of local communities in the field of education and health care in Ukraine has been found out, foreign experience of cooperation of local communities has been characterized.

The potential of cooperation of local communities in Ukraine in the field of education and health has been substantiated; feasibility of implementing a project of cooperation of local communities in the field of health as well as the expected results and budget of the project have been considered.

Keywords: cooperation of local communities, state policy, health care, project, financing.